

# People's Political Participation at the Local Level: A Case Study of Tha Khon Yang Subdistrict Municipality, Kantharawichai, Maha Sarakham

**Pawinee Suwannaphakdee**

College of Politic and Governance,  
Mahasarakham University, Thailand

**Tanuchcha Pratessing**

College of Politic and Governance,  
Mahasarakham University, Thailand

**Chinnawat Chueasraku**

College of Politic and Governance,  
Mahasarakham University, Thailand

---

## Abstract

The objectives of this study were to study the people's political participation in local government and to explore the differences in the level of people's political participation based on personal and social factors. The authors employed a mixed methods design with a questionnaire survey of residents and structured interviews with community leaders. Data were collected from 100 respondents in 15 villages in Tha Khon Yang Subdistrict Municipality, Kantharawichai District, Maha Sarakham Province. The descriptive statistics were percentage, mean and standard deviation. The parametric statistics were t-test and F-test. Findings show that the overall political participation in local government was ranked at a low level. Participation in local government administration was high; participation in local referendum was moderate; participation in local ordinance proposals and in revocation was low. There is no significant difference in the overall political participation in local government classified by personal factors in terms of gender, age, and education.

---

## Keywords

Political participation, local government, municipality

## CORRESPONDING AUTHOR

Chinnawat Chueasraku, College of Politic and Governance, Mahasarakham University, 44150, Thailand. Email: [chinnawat.c@msu.ac.th](mailto:chinnawat.c@msu.ac.th)

© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

# การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบล ท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาวิณี สุวรรณภักดี

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ธัญชา ประเทศสิงห์

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชินวัตร เชื้อสระคู

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

---

## บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนและเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสำหรับประชาชนทั่วไป และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสำหรับผู้นำชุมชน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั่วไปจากผู้นำชุมชนและประชาชน รวมทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน จำนวน 100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแตกต่างความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยางมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามมิติพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

---

## คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ท้องถิ่น, เทศบาล

## บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมือง การปกครองของชุมชนต่าง ๆ หากกล่าวในแนวความคิดทางปกครองจะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้น มีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข และความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อีกทั้งเพิ่มพูนความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่การที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศนั้นย่อมเป็นไปได้ อันอาจเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงานที่อาจจะไม่ทันต่อการตอบสนองต่อชุมชน รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ ซึ่งเป็นการลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับ ความมุ่งประสงค์ของชุมชนนั้น ๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น (Rossi & Plano, 1981)

การมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้นมีสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว กลับพบว่าไม่มีช่องทางใดที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้มากนัก ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความร่วมมือและขาดความสนใจจากประชาชน ส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นนั้นประสบความล้มเหลว โดยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ไว้ 4 ประการ คือ 1) การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น 2) การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น 3) การออกเสียงประชามติ และ 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น (วุฒิสภา ส.ส., 2552)

ประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาในการศึกษาปัญหา คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในสังคม จากการศึกษาพบว่าปัจจัยหลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางการเมือง คือ ประการแรกวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบเก่า มีลักษณะไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยของตะวันตกบางอย่าง กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้นหรือสนใจด้านการเมือง และมักถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง ประการที่สองกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองมิได้มีบทบาทช่วยให้ประชาชนทั่วไปเกิดความสนใจรอบรู้และแสดงความคิดเห็นได้แย่ง หรือประชาชนขาดประสบการณ์ทางการเมืองเนื่องจากระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ไม่มีโอกาสแสดงบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง ประการที่สามปัญหาเศรษฐกิจบีบรัดตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหันมาสนใจกับเหตุการณ์ทางการเมืองมากนัก ประการที่สี่คนไทยชอบวิธีชีวิตอย่างง่าย มักถือความสะดวกสบายเป็นใหญ่ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ขาดความศรัทธาและไม่ผูกพันกับรัฐบาลเพราะผู้บริหารขาดความสามารถ และประการสุดท้ายองค์กรทางการเมืองไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นหลักเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองและพัฒนาทางการเมืองได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคการเมืองมิได้ทำหน้าที่พรรคการเมืองอย่างแท้จริงเพราะขาดความสามารถในการจัดองค์กร (ชัยวัฒน์ รัชชวร, 2522)

เมื่อพิจารณาในบริบทของตำบลท่าขอนยาง เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับต้นได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนมีความท้าทาย เนื่องจากมีปัจจัยหลายมิติ เช่น ด้านการศึกษา หากประชาชนมีระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ไม่เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งประชาชนต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ เช่น พืช สวน ไร่นา เลี้ยงสัตว์ ทำให้การใช้เวลาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเพียงบางโอกาส ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ว่ามีมากน้อยเพียงใดและเป็นอย่างไร โดยผลของการศึกษานั้น หากทำให้ประชาชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคตได้

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ

## แนวคิดและทฤษฎี

### ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน (คณิงิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2563)

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย (ยุพาพร รูปงาม, 2545)

สฤณี ธัญกิจจานุกิจ (2547) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วมการจัดการ ตั้งแต่การเข้าร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามการประเมินผลในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นมิติของการเข้ามามีบทบาทของภาคประชาชนในการร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดและประเมินผลการบริหารงานที่สะท้อนให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานช่วยพัฒนาให้สังคมดีขึ้น

### **ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง**

การเมือง ภาษาอังกฤษเรียกว่า Politics หมายถึง การแข่งขันเพื่อไขว่คว้าอำนาจมาเป็นของตน นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาอำนาจ โดยที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่ของสังคม การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง โดยเห็นว่าเนื่องจากทรัพยากรของชาติมีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่ผู้คนที่ต้องการใช้ทรัพยากรนั้นมีอยู่มากและความต้องการใช้ไม่มีขีดจำกัด การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้หรือเกิดความขัดแย้งขึ้น (ชานาญ จันทรเรือง, 2551)

สุชุม นวลสกุล (2544 : 1) ได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันหรือการแสวงหาอำนาจโดยกระทบต่อส่วนใหญ่ของสังคม

Lasswell (1950 อ้างถึงใน ณิชชาภัทร อุณตรงจิตร, 2548) ได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมือง คือการได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อตัดสินใจว่าใครจะได้อะไร เมื่อใด อย่างไร

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517) ได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุติบาล คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ

จากที่กล่าวมาเมื่อพิจารณาจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองเป็นเรื่องระดับบุคคลและเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและในสังคมย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมในเชิงอำนาจในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนั้นการเมืองยังสะท้อนออกมาในรูปแบบของอิทธิพลในเชิงสถานภาพและชนชั้นในสังคม เช่น อาชีพ รายได้ และการศึกษา เป็นต้น

### **แนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่น**

ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งเน้นถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และทางธรรมชาติ ที่มีความเป็นขอบเขตเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญและยังมีความหมายที่กำหนดขอบเขตของพื้นที่ระดับย่อยตามเขตการปกครอง หรือเป็นหน่วยงานระดับรองไปจากหน่วยงานใหญ่ ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นต้น (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542, 2546 : 511)

ท้องถิ่น หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนมาอาศัยอยู่รวมกันและมีการพัฒนาวิธีการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนท้องถิ่นในแง่ของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีจนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยโครงสร้างทางการเมืองระดับชุมชนท้องถิ่นนั้น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น

องค์กรตัวแทนประชาชนที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ตามที่รัฐมอบหมายหรือกระจายอำนาจมาให้ (พัฒนา กิตติอาษา, 2546)

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2551 : 66) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นซึ่งความเป็นอิสระนี้ ธเนศวร์ ได้สรุปว่ามีหกประการ คือ ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย (Policy Autonomy) ความเป็นอิสระในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตน (Planning Autonomy) ความเป็นอิสระในการออกข้อบังคับเพื่อใช้ในท้องถิ่น (Regulatory Autonomy) ความเป็นอิสระในการกำหนดงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการบริหารท้องถิ่น (Financial Autonomy) ความเป็นอิสระในการบริหารงาน (Administrative Autonomy) และความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น (Personnel Autonomy)

ลิขิต อีระเวคิน (2548 : 335) กล่าวไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ในแง่ที่ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้มีส่วนท้องถิ่นย่อมจะเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีผลสำคัญ คือทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นแต่เพียงหน่วยส่งเสริมด้วยงบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบทซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้นจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดของนักวิชาการข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ท้องถิ่นและการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการบริหารและประชาชน ภาคส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

## ระเบียบวิธีวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 7,029 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2561)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สำหรับผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน อาสาสมัครของหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการแต่มีจิตอาสาที่จะเข้าร่วมและพร้อมที่จะนำการพัฒนา เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามระดับของการมีส่วนร่วม คือ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด จนถึง 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สำหรับประชาชนทั่วไป จำนวน 90 ฉบับ ผู้วิจัยใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก

ตัวแทนประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่สามารถสะท้อนความคิด ความเห็นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สำหรับผู้นำชุมชน (และประชาชนทั่วไป) ได้จำนวน 10 ฉบับ

## ผลการวิจัย

### การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

#### ตารางที่ 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

| ข้อที่ | ประการที่ 1 การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น                                                                                                             | $\bar{X}$ | S. D. | แปลผล          |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|----------------|
| 1      | ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เช่น การกำจัดขยะ การจัดหาหน้าสะอาด เป็นต้น                                                              | .57       | .82   | มีส่วนร่วมน้อย |
| 2      | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนให้เหมาะสม เช่น เสนอการห้ามใช้น้ำหรืออื่น ๆ ในพื้นที่หวงห้าม และพื้นที่สาธารณะของชุมชน | 1.53      | 0.75  | มีส่วนร่วมน้อย |
| รวม    |                                                                                                                                                   | 1.55      | 0.05  | มีส่วนร่วมน้อย |

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านที่ 1 การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.55 ซึ่งสามารถพิจารณาเรียงตามรายข้อได้ดังนี้ ข้อที่ 1 มีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เช่น การกำจัดขยะ การจัดหาหน้าสะอาด เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.57 ข้อที่ 2 มีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนให้เหมาะสม เช่น เสนอการห้ามใช้น้ำ หรืออื่น ๆ ในพื้นที่หวงห้าม และพื้นที่สาธารณะของชุมชน อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.53

#### ตารางที่ 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ด้านการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภา

| ข้อที่ | ประการที่ 2 การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น                                         | $\bar{X}$ | S. D. | แปลผล          |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|----------------|
| 1      | ท่านมีส่วนร่วมในการเรียกร้องให้เปิดประชุมเพื่อลงคะแนนถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น               | 1.60      | 0.79  | มีส่วนร่วมน้อย |
| 2      | ท่านมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงถอดถอนให้สมาชิกสภาหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง        | 1.60      | 0.74  | มีส่วนร่วมน้อย |
| 3      | ท่านมีส่วนร่วมในการคัดค้านการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น | 1.50      | 0.69  | มีส่วนร่วมน้อย |
| รวม    |                                                                                            | 1.56      | 0.05  | มีส่วนร่วมน้อย |

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านที่ 2 การลงคะแนนเสียง ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.56 ซึ่งสามารถพิจารณาเรียงตาม รายข้อได้ดังนี้ ข้อที่ 1 มีส่วนร่วมในการเรียกร้องให้เปิดประชุมเพื่อลงคะแนนถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.60 ข้อที่ 2 มีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงถอดถอนให้สมาชิกสภา หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.60 ข้อที่ 3 มีส่วนร่วมในการ คัดค้านการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.50

**ตารางที่ 3.** การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ด้านการออกเสียงประชามติ

| ข้อที่ | ประการที่ 3 การออกเสียงประชามติ                                                                                                              | $\bar{X}$ | S. D. | แปลผล             |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|-------------------|
| 1      | ท่านสามารถมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านกล่องรับความคิดเห็นที่เทศบาล ผ่านเว็บไซต์ของเทศบาล เป็นต้น | 3.57      | 1.05  | มีส่วนร่วมมาก     |
| 2      | ท่านได้แสดงความคิดเห็นผ่านการลงคะแนนเสียง เช่น นโยบายที่สำคัญ หรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่น                                             | 2.76      | 1.08  | มีส่วนร่วมปานกลาง |
| 3      | ท่านได้ร่วมตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาสำคัญของท้องถิ่น                                              | 2.78      | 1.04  | มีส่วนร่วมปานกลาง |
| รวม    |                                                                                                                                              | 3.04      | 0.02  | มีส่วนร่วมปานกลาง |

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านที่ 3 การออกเสียงประชามติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.04 ซึ่งสามารถพิจารณาเรียงตามรายข้อได้ ดังนี้ ข้อที่ 1 สามารถมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านกล่องรับความคิดเห็นที่เทศบาล ผ่านเว็บไซต์ของเทศบาล เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.57 ข้อที่ 2 ได้แสดงความคิดเห็นผ่านการลงคะแนนเสียง เช่น นโยบายที่สำคัญ หรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.76 และข้อที่ 3 ได้ร่วมตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาสำคัญของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.78

**ตารางที่ 4.** การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

| ข้อที่ | ประการที่ 4 การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                                                            | $\bar{X}$ | S. D. | แปลผล             |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|-------------------|
| 1      | ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการในท้องถิ่น                                                                         | 3.20      | 1.19  | มีส่วนร่วมปานกลาง |
| 2      | ท่านได้ประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเทศบาล                                                                             | 3.42      | 1.20  | มีส่วนร่วมปานกลาง |
| 3      | ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมโครงการสินค้า OTOP การแก้ไขปัญหาหาเสพติดในชุมชน เป็นต้น | 4.11      | 0.95  | มีส่วนร่วมมาก     |
| รวม    |                                                                                                                                  | 3.58      | 0.14  | มีส่วนร่วมมาก     |

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 ซึ่งสามารถพิจารณาเรียงตามรายชื่อได้ดังนี้ ข้อที่ 1 การเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ข้อที่ 2 การประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมโครงการสินค้า OTOP การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

### ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขนอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นดังต่อไปนี้

#### ตารางที่ 5. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามเพศ

| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น<br>ของประชาชน               | $\bar{X}$ |      | S. D. |      | t    | Sig. |
|--------------------------------------------------------------|-----------|------|-------|------|------|------|
|                                                              | ชาย       | หญิง | ชาย   | หญิง |      |      |
| 1. การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น                                 | 1.53      | 1.59 | 0.77  | 0.73 | 0.37 | 0.87 |
| 2. การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภา                            | 1.53      | 1.64 | 0.62  | 0.63 | 0.86 | 0.81 |
| 3. การออกเสียงประชามติ                                       | 3.07      | 2.97 | 0.85  | 0.80 | 0.54 | 0.51 |
| 4. การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น | 3.79      | 3.17 | 0.89  | 0.97 | 3.03 | 0.82 |
| รวม                                                          | 2.48      | 2.34 | 0.12  | 0.14 | 0.61 | 0.78 |

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ในภาพรวมแล้วประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน และผลการทดสอบในด้านต่าง ๆ ขององค์ประกอบย่อยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าประชาชนทั้งชายและหญิง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้

#### ตารางที่ 6. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามอายุ

| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน | $\bar{X}$ | S. D. | n  | F    | Sig. |
|--------------------------------------------|-----------|-------|----|------|------|
| 1. การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น               |           |       |    |      |      |
| กลุ่มอายุ 18-30 ปี                         | 1.44      | 0.25  | 8  | 0.89 | 0.45 |
| กลุ่มอายุ 31-40 ปี                         | 1.58      | 0.36  | 42 |      |      |
| กลุ่มอายุ 41-50 ปี                         | 1.66      | 0.24  | 32 |      |      |
| กลุ่มอายุ 51-60 ปี                         | 1.19      | 0.25  | 8  |      |      |

**ตารางที่ 6.** การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามอายุ (ต่อ)

| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน                   | $\bar{X}$ | S. D. | n  | F    | Sig. |
|--------------------------------------------------------------|-----------|-------|----|------|------|
| 2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น                 |           |       |    |      |      |
| กลุ่มอายุ 18-30 ปี                                           | 0         | 0.38  | 8  | 1.59 | 0.20 |
| กลุ่มอายุ 31-40 ปี                                           | 1.61      | 0.92  | 42 |      |      |
| กลุ่มอายุ 41-50 ปี                                           | 1.75      | 0.49  | 32 |      |      |
| กลุ่มอายุ 51-60 ปี                                           | 1.46      | 0.20  | 8  |      |      |
| 3. การออกเสียงประชามติ                                       |           |       |    |      |      |
| กลุ่มอายุ 18-30 ปี                                           | 2.90      | 0.48  | 8  | 1.38 | 0.25 |
| กลุ่มอายุ 31-40 ปี                                           | 3.18      | 0.51  | 42 |      |      |
| กลุ่มอายุ 41-50 ปี                                           | 3.03      | 0.48  | 32 |      |      |
| กลุ่มอายุ 51-60 ปี                                           | 2.50      | 0.43  | 8  |      |      |
| 4. การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น |           |       |    |      |      |
| กลุ่มอายุ 18-30 ปี                                           | 4.08      | 0.41  | 8  | 0.65 | 0.59 |
| กลุ่มอายุ 31-40 ปี                                           | 3.58      | 0.53  | 42 |      |      |
| กลุ่มอายุ 41-50 ปี                                           | 3.47      | 0.59  | 32 |      |      |
| กลุ่มอายุ 51-60 ปี                                           | 3.54      | 0.39  | 8  |      |      |
| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน                   |           |       |    |      |      |
| กลุ่มอายุ 18-30 ปี                                           | 2.11      | 0.10  | 8  | 1.12 | 0.37 |
| กลุ่มอายุ 31-40 ปี                                           | 2.49      | 0.24  | 42 |      |      |
| กลุ่มอายุ 41-50 ปี                                           | 2.48      | 0.15  | 32 |      |      |
| กลุ่มอายุ 51-60 ปี                                           | 2.17      | 0.11  | 8  |      |      |

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนที่มีกลุ่มอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันในด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

**ตารางที่ 7.** การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน | $\bar{X}$ | S. D. | n  | F    | Sig.  |
|--------------------------------------------|-----------|-------|----|------|-------|
| 1. การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น               |           |       |    |      |       |
| ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย                   | 1.49      | 0.40  | 34 | 5.09 | 0.03* |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.                | 1.40      | 0.16  | 40 |      |       |
| ปริญญาตรี                                  | 2.29      | 0.32  | 12 |      |       |
| สูงกว่าปริญญาตรี                           | 1.5       | 0     | 4  |      |       |

**ตารางที่ 7. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)**

| การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน                   | $\bar{X}$ | S. D. | n  | F    | Sig. |
|--------------------------------------------------------------|-----------|-------|----|------|------|
| 2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น                 |           |       |    |      |      |
| ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย                                     | 1.43      | 0.29  | 34 | 2.91 | 0.39 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.                                  | 1.53      | 0.46  | 40 |      |      |
| ปริญญาตรี                                                    | 1.92      | 0.39  | 12 |      |      |
| สูงกว่าปริญญาตรี                                             | 2.08      | 0.55  | 4  |      |      |
| 3. การออกเสียงประชามติ                                       |           |       |    |      |      |
| ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย                                     | 2.75      | 0.45  | 34 | 3.25 | 0.26 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.                                  | 3.13      | 0.58  | 40 |      |      |
| ปริญญาตรี                                                    | 3.39      | 0.16  | 12 |      |      |
| สูงกว่าปริญญาตรี                                             | 3.67      | 0.63  | 4  |      |      |
| 4. การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น |           |       |    |      |      |
| ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย                                     | 3.33      | 0.53  | 34 | 1.94 | 0.13 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.                                  | 3.62      | 0.59  | 40 |      |      |
| ปริญญาตรี                                                    | 4         | 0.38  | 12 |      |      |
| สูงกว่าปริญญาตรี                                             | 4.08      | 0.47  | 4  |      |      |
| รวม                                                          |           |       |    |      |      |
| ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย                                     | 2.25      | 0.10  | 34 | 3.29 | 0.20 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.                                  | 2.42      | 0.20  | 40 |      |      |
| ปริญญาตรี                                                    | 2.90      | 0.11  | 12 |      |      |
| สูงกว่าปริญญาตรี                                             | 2.83      | 0.28  | 4  |      |      |

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันในด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่โดยรวมประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันในด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 15 หมู่บ้าน จำนวน 10 คน ผู้วิจัยสัมภาษณ์ได้ จำนวน 8 คน ผลเป็นดังนี้

ด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย สะดวกสบายในด้านต่าง ๆ เพราะประชาชนเป็นผู้ที่รับรู้ถึงปัญหาของท้องถิ่นได้ดีที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยการทำโครงการใด ๆ ในท้องถิ่น เช่น การจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งการจัดการขยะมูล

ฝอยทั่วไปมีขั้นตอนการดำเนินการหลายขั้นตอนตั้งแต่การเก็บ ขน กำจัด หรือหาประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยทั่วไป สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการเกี่ยวกับสัญลักษณ์ในการจัดการมูลฝอยทั่วไป ผู้ดำเนินการกิจการรับทำการเก็บ ขน กำจัด หรือหาประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยทั่วไปโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วย การคิดค่าบริการ จึงต้องทำการตราเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ

ด้านการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิที่จะถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ทุกเมื่อ ถ้าประชาชนเห็นถึงความไม่เหมาะสมและขาดความเชื่อมั่นในตัวของผู้บริหาร โดยการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น ประชาชนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและสมควร ทั้งนี้ประการนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อประชาชนจะได้รักษาสิทธิที่พึงจะเลือกผู้นำท้องถิ่นให้มาบริหารงานตามความต้องการของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนเป็นผู้มีสิทธิที่จะเลือกสิ่งที่ดี มีคุณภาพให้กับท้องถิ่นของตนเอง

ด้านการออกเสียงประชามติ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอย่างมากเพราะการที่ประชาชนสื่อสารไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน โดยแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา หรือความไม่เหมาะสมในชุมชน เป็นการสื่อให้เห็นว่าประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องของการออกเสียงประชามติ และประชาชนรับรู้ถึงปัญหาเบื้องต้นในท้องถิ่น ส่งผลให้ประชาชนรักษาสิทธิในการออกความคิดเห็นของตนเองเพื่อให้ท้องถิ่นขับเคลื่อนไปในทางที่ดี

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญสะท้อนให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่สุด ประชาชนได้เข้าถึงเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทาสตูดอุปกรณ์เพื่อดำเนินการต่าง ๆ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในด้านนี้เป็นอย่างมาก

## สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัย ผลการวิจัยจากข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประการที่สี่ การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 ประการที่ 3 การออกเสียงประชามติอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.04 ประการที่ 2 การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.56 และประการที่หนึ่ง การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.55 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า อาจเกิดจากบริบทพื้นที่ท่าขอนยางมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ จึงทำให้ประชาชนไม่กระตือรือร้นเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะบริบทการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด อาจมองว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ให้เสียงสะท้อนแทนแล้ว และผลการวิจัยจากข้อมูลเชิง

คุณภาพถึงมิติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นน้อย และมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมีปัญหาเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังคิดว่าการเมืองท้องถิ่นเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนยังไม่เข้าใจหลักการของการปกครองตนเองในรูปแบบลักษณะของการกระจายอำนาจจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าโดยรวมเพศ อายุ และระดับการศึกษา ผลการวิจัยจากข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวม ไม่แตกต่างกันในด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันในด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เมื่อจำแนกตามปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจพบว่า อาชีพ รายได้ต่อเดือน และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ควรให้ประชาชนรับทราบปัญหา แนวทางแก้ไข โดยให้ประชาชนสามารถ ร่วมเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น

การออกเสียงประชามติ ควรให้ประชาชนมีการเสนอและแสดงความคิดเห็น โดยมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้รับรู้ ข่าวสารต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมและควรให้ประชาชน

### ข้อเสนอแนะต่อการเพิ่มการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น

เมื่อเทศบาลจัดการประชุมควรประชาสัมพันธ์และเชิญประชาชนเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ ในมุมมองของประชาชน ประชาชนควรจัดสรรเวลาเพื่อเข้าร่วมและอยู่จนกระทั่งจบการประชุม หากตัวแทนอื่นได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้เข้าร่วมการประชุมควรนำข้อมูลข้อเรียกร้องเพื่อสะท้อนไปยังที่ประชุมของเทศบาล และเมื่อประชุมเสร็จแต่ละครั้งควรมีการสื่อสาร ชี้แจงผลลัพธ์ ผลการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

## เอกสารอ้างอิง

### ภาษาไทย

- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- ชัยวัฒน์ รัฐจร. (2522). ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2554). 100 ปีแห่งการปฏิรูประบอบราชาธิปไตยพัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจทางการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ชำนาญ จันทรเรือง. (2551). การเมืองคืออะไร โดย คุณชำนาญ จันทรเรือง. สืบค้นจาก <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1242>.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2548). รัฐศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศวร เจริญเมือง. (2551). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : ทฤษฎีและแนวคิด. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัฒนา กิตติอาษา. (2546). ท้องถิ่นนิยม : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบอบราชาธิปไตยพัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2548). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2552). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในคู่มือพลเมืองยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- สุขุม นวลสกุล. (2544). การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2561). ระบบสถิติทางทะเบียน. สืบค้นจาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/>.

### ภาษาอังกฤษ

- Best, J. & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7<sup>th</sup> ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Rossi. E. E. & Plano, J.C. (1981). International handbook on local government reorganization: contemporary development. *American Political Science Review*, 75(3), 852.

### Translated References

- Chanruang, C. (2008). What it the politics? Retrieved from <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1242> (in Thai)

- Charoenmuang, T. (2008). *Local government and administration: Theory and concept*. Bangkok: Kob Fai Printing house. (in Thai)
- Kitiarsa, P. (2003). *Review of literature and conceptual framework* (2<sup>nd</sup> ed). Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)
- Kongritsuksakorn, P. (1992). *Local government* (3<sup>rd</sup> ed). Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Nuansakul, S. (2004). *Thai politics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)
- Ountrongchit, N. (2005). *Politics* (2<sup>nd</sup> edition). Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Patanapongsa, N. (2003). *Participation: Foundation technique and instance* (2<sup>nd</sup> ed). Bangkok: Sirilak Printing House. (in Thai)
- Rattakhajon, C. (1979). *The understanding of politics and political participation: A case study of Muang Chonburi*. Thesis for Master degree of Arts in Government, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Roopngam, Y. (2002). *Participation on bureaucratic reform of the bureau of the budget*. Thesis for Master degree of Arts in Administration, National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Samudavanija, C. (2011). *100 years of bureaucratic reform: The evolution of state and political power* (4<sup>th</sup> ed.). Bangkok: Institution of Public Studies. (in Thai)
- Sribuaiaam, K., et al. (2002). *The enhancement of the participatory democracy of constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540: Problems, obstacles, and solutions*. Bangkok: Thammasat Press. (in Thai)
- Tanchai, W. (2009). *The direction of Local Government under the constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540 in the new citizen's guide*. Bangkok: A. P. Graphic Design and printing Co. Ltd. (in Thai)
- The Bureau of Registration Administration. (2018). *Registration Statistics System*. Retrieved from <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/> (in Thai)
- Theerawekin, L. (2005). *The evolution of Thai politics and government*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

